

Mario Kovač

Nova grupa

Nakon samovoljnog razlaza Schmrta Teatra 29.11.2000. godine (simbolični razlaz na Dan Republike raspadnute bivše države) nije prošlo puno vremena, a jezgra grupe došla je do zaključka da se nije zasitila zajedničkoga rada. Već u srpnju 2001. pod imenom Nova grupa izvode u sklopu Urban festivala hepening *Zagreb versus Rio* tijekom kojega se odjeveni u kupaće kostime kupaju, sunčaju i zabavljaju u fontani i na platou ispred zgrade HDLU-a, popularne "džamije". Hopening, kojim su htjeli ukazati na slabu kulturnu i zabavnu ponudu Zagreba tijekom ljetnih mjeseci, spontano se priključilo desetak građana koji su od kuće donijeli ručnike i grickalice. Nova grupa pobrinula se da se u hladnoj vodi fontane nađe i "gajba" piva te pokoja lubenica. Kao što je već bilo uobičajeno prilikom javnih nastupa, i na ovom se pojavila policija te tražila trenutno prekidanje događanja. Na žalost snaga javnoga reda i mira, organizatori su performans uredno prijavili policiji pa su se policajci mogli samo povući i s pristojne udaljenosti gledati mrski prizor ljudi koji se zabavljaju u središtu grada. Sličan hepening naslovljen *Zadar vs. Rio* izveden je nekoliko tjedana kasnije na

Glumci su svoje pokrete izvodili u potpunosti koordinirano s videoprojeksijom na kojoj su se prikazivali ranije snimljeni identični pokreti glumaca pa je takva sinkronizacija od izvođača zahtijevala punu koncentraciju i preciznost, što je bila potpuna suprotnost u odnosu na većinu njihovih dotadašnjih nastupa u Schmrta Teatru.

zadarskoj rivi u sklopu festivala Zadar snova. Za potrebe te izvedbe Novoj grupi pridružio se i poznati zagrebački ulični pjevač Bruno Tomašić Orfej pjevajući, na oduševljenje slučajnih prolaznika i turista, niz eurovizjskih uspješnica. No, dok je ovaj hepening zadržao gotovo sva osnovna obilježja rada Schmrta Teatra (ludizam, dadaističku spontanost, improvizaciju, socijalnu angažiranost), već sljedeći radovi pokazali su kako je ovdje riječ o uistinu drugačijem promišljanju izvedbenih umjetnosti.

Prva predstava Nove grupe bila je napravljena prema tekstu Davida Ivesa *Philip Glass kupuje komad kruha* u kojoj su, pod redateljskom palicom Marija Kovača, glumili/plesali Tihana Dasović, Ana Franjić, Maja Kovač, Dean Krivačić i Zrinka Kušević, dok je video i zvučne segmente predstave radio stalni član i tehnički voditelj Nove grupe Damir Kantoci. Premijerno izvedena u ožujku 2002. godine, predstava se sastojala od dva dijela: tijekom prvoga su glumci uz ambijentalnu glazbu i slajdove teksta izvodili usporene butoh vježbe zagrijavanja, a u drugom dijelu bi se ritam glazbe ubrzao te bi izvođači počeli izvoditi ubrzane robotičke pokrete dobrim dijelom na znakovnom jeziku gluhih osoba. Glumci su svoje pokrete izvodili u potpunosti koordinirano s video-

Nova grupa, Radovan Ivšić i Annie le Brun, multimedijalni institut MAMA

projekcijom na kojoj su se prikazivali ranije snimljeni identični pokreti glumaca pa je takva sinkronizacija od izvođača zahtijevala punu koncentraciju i preciznost, što je bila potpuna suprotnost u odnosu na većinu njihovih dotadašnjih nastupa u Schmrta Teatru. Zanimljiva je činjenica da su pojedini članovi Nove grupe paralelno uz kazališni rad djelovali i kao glazbeni sastav "Zvonko i Gradski ured za kulturu" te su često nastupali tijekom istih večeri. Stalni glazbeni članovi simbioze ovih kolektiva bili su Janko Mesić, Lana Filipin i Irena Cesarec, a povremeno su se u

glazbene akcije uključivali i Nikša Marinović, Hrvoje Nikšić, Krešimir Pauk te Kej Filipin. Zvonko & GUZK izdali su 2003. godine album "Rapa a sastama" za nezavisnu izdavačku kuću Zvuk Močvare. Zbog široke uporabe glazbenih žanrova i angažiranih tekstova, koje su kreirali tijekom svojih izrazito teatraliziranih koncerata, glazbeni kritičari nazivali su ih "jednim istinskim antiglobalističkim bandom u Hrvata".

Koristeći iskustva iz rada na prethodnoj predstavi, Nova grupa krenula je u znatno ambiciozniji projekt, uprizorenje drame Radovana Ivšića *Sunčani grad*, premijerno izvedene u veljači 2003. godine. Ponovno skupno kreirajući preciznu i repetitivnu koreografiju koja je podsjećala na socijalističke sletove stvorili su utopističku predstavu koja je poželjna velik uspjeh sudjelujući na studentskim i eksperimentalnim festivalima širom svijeta (Teheran, Montreal, Caracas, Lyon, Grenoble, Montpellier...).

Pojedini članovi Nove grupe paralelno su uz kazališni rad djelovali i kao glazbeni sastav "Zvonko i Gradski ured za kulturu" te su često nastupali tijekom istih večeri.

Zvonko & Gradski ured za kulturu, klub Močvara

U radu na ovoj predstavi sudjelovali su i neki novi članovi, mnogi već od ranije upleteni ili u rad Schmrta Teatra ili nekih drugih studentskih grupa: Marijan Mihalđinec, Maksimilijan Ružinski, Maja Katić, Bojan Vuković. Sklonost slobodarskim idejama i nadrealističkom duhu Nova grupa nastavlja izražavati i kroz sljedeći rad, suradnju s Dramskim studijem slijepih i slabovidnih *Novi život* na još jednom tekstu Radovana Ivšića *Vane*. Ta liriska minijatura, upotpunjena Ivšićevom poezijom po odabiru dramaturginje Ane Prolić, osvaja i nagradu za najbolju predstavu na Susretima kazališnih amatera Zagreba 2004. godine. Tijekom mnogobrojnih gostovanja po svjetskim festivalima članovi Nove grupe uspostavljali su kontakte s kazališno-aktivistički opredijeljenim lokalnim grupama što ih je povremeno dovodilo i u neobične te potencijalno opasne situacije. Primjerice, prije izvedbe *Sunčanog grada* u Teheranu na probu Nove grupe došla je tzv. "moralna policija", jedan muškarac i dvije žene u burkama (iranski zakoni pripisuju ženama obvezno pokrivanje kose, ali ne i pokrivanje cijeloga tijela), koja je trebala procijeniti je li predstava dovoljno čudoredna da se pokaže iranskoj mladeži. Upozoreni od dobronamjernih studenata, članovi Nove grupe su tijekom te probe

namjerno izveli kraću i blažu verziju predstave bez slobodarskih političkih konotacija i bez fizičkog dodirivanja muških i ženskih članova grupe (ta, po mom mišljenju, besmislena zabrana još uvijek je aktualna u Iranu) te su dobili dozvolu za javni nastup. Na samoj predstavi odigrali su izvornu verziju predstave i u trenutku zagrljaja između muških i ženskih članova grupe (zagrljaja potpuno benignog za europsku kulturu, ali očito skardnog za iranske pojmove), u publici je nastao sveopći muk. Predstavu su do kraja pratili potpuno nijemo, a prilikom finala koji poziva na odbijanje priznavanja bilo koje vrste autoriteta, svjetovnog ili duhovnog, dio publike je napustio dvoranu. Mladoj publici se očito svidjelo "zabranjeno voće" te je na koncu odjeknuo gromoglasan i dugačak pljesak te klicanje. Organizatori festivala su tijekom sljedećih dana bili izrazito hladni i rezervirani spram članova Nove grupe, ali zato su mlađi iranski kazalištarci čekali u redovima da nas upoznaju i razgovaraju s nama o suvremenom kazalištu i životu mladih u Europi.

Bitno je naglasiti da su članovi Nove grupe na svim svojim gostovanjima intenzivno sakupljali kontakte i razmjenjivali informacije s brojnim nezavisnim kazališnim društinama, što je omogućilo i mnogim drugim hrvatskim grupama da

gostuju na međunarodnim festivalima, ali i brojnim kvalitetnim stranim grupama da dođu na domaće festivale kao što su FAKI i TEST! Štoviše, na jednom takvom gostovanju u Caracasu upoznali su se i zaljubili te u bračnu luku uplovili Dean Krivačić i istaknuta argentinska redateljica mlade generacije Renata Carola Gatica, koja je svoj profesionalni kazališni put nastavila u Hrvatskoj.

Sljedeći projekt na kojem su radili pokazao je sklonost kazališnoj suradnji s osobama s invaliditetom. Interaktivna hepening-instalacija u sklopu akcije "Kvadrat za autizam" ponovo je imala odlike repetitivnog, glazbom popraćenog rada s videoprojkcijama. Rad je bila svojevrsna živa instalacija tijekom koje su članovi Nove grupe improvizirali plesne pokrete sa štíčenicima Centra za autizam. Uz standardu postavu za potrebe ove izvedbe s Novom grupom nastupila je i Katarina Jurić. Želja za ovakvom vrstom rada kod mnogih članova će nadživjeti čak i samu Novu grupu te će oni sve do današnjih dana često surađivati s dramskim skupinama osoba s invaliditetom. Uz *Novi život* aktivne su (bile) i udruge *Dlan* (teatar znakovnog jezika gluhih), *Korak* i *Zamisl* (studenti/mlade osobe s invaliditetom), *Udruga tetraplegičara* i uistinu mnoge, mnoge druge.

Posljednja predstava Nove grupe napravljena je prema juveniliji Stanislava Witkiewicza *Žohari* kao multimedijalni projekt koji je uz dosadašnja scenska sredstva (simultana interakcija videa sa živim glumcima, ambijentalna glazba, butoh...) koristio i neka nova (kazalište sjena, živa glazba, kamere koje uživo snimaju događanja "iza zastora" te uz pomoć čudnih kutova snimanja zavaravaju gledatelja...). U skladu s već ustanovljenim smjerom promišljanja teatra, u radu je na predstavi aktivno kao glumica/autorica sudjelovala i nova članica skupine Mia Kraljević, djevojka s Downovim sindromom. Predstava, premijerno izvedena početkom 2004. godine, bila je tehnički znatno zahtjevnija od dosadašnjih radova Nove grupe, što je kod nekih članova izazvalo nezadovoljstvo. Dio njih smatrao je da se predstava natrpana tehnološkim rješenjima odmakla od dotadašnjega scenskog asketizma koji je naglasak rada stavljao na glumčevo tijelo i govor. Usprkos tome, bila je na Susretima kazališnih amatera Hrvatske, baš kao i sve dosadašnje predstave, nominirana u kategoriji inventivnoga scenskog izražaja (godinu ranije predstava *Sunčani*

grad tu je nagradu i osvojila) te je također gostovala na nekoliko festivala u regiji (Sarajevo, Beograd). Jedno-

stavni tekst predstave, koji je Witkiewicz preko dvije stranice napisao kad je imao osam godina, Nova grupa pretvorila je u alegoričnu predstavu o dolasku novih tehnologija u rukama multinacionalnih kompanija, o prijjetnji nadolazeće "sive" sile koja će biti daleko moćnija od dosadašnjih "demoni" s kojima se svojedobno borio Schmrta Teatar – nacionalizma, ratnog profiterstva, agresivnog primitivizma... Ugladna maska EU-a i SAD-a iza koje se skriva besosećajni korporativni kapitalizam postala je nova meta napada aktivističkoga nezavisnog kazališta.

Do tog trenutka dobar dio članova Nove grupe već se počeo profesionalno baviti kazalištem pa su uskoro, što zbog gomilanja obveza, što zbog razilaženja u kreativnom pristupu radu, a što zbog privatnih obveza (poslovi, brak, djeca), prestali sa zajedničkim djelovanjem. Svi su ostali međusobno jako dobri prijatelji te i dandanas često surađuju na kazališnim projektima, za što uglavnom koriste producersku platformu udruge KUFER (Kazališna udruga frustriranih redatelja) pod čijim su imenom napravili cijeli niz zapaženih predstava: *Karlovac – (k)raj na Zemlji*, prema tekstu Davida Ivesa, *Jutro* prema tekstu Sarah Kane, *Točka izvorišta* prema tekstu Maje Sviben te autor-ski projekt *O iskrenosti ili odgovornost kapitala*. U navedenim predstavama surađuju s brojnim profesionalnim glumcima i plesačima. To su Zrinka Cvitešić, Petar Leventić, Dora Lipovčan (ex – Schmrta Teatar), Sanja Tropp, Kristina Bajza Marčinko, Vida Jerman, Marija Tadić, Ivan Ivanko, Ivan Golić...

Glazbena sekcija "Zvonko i Gradski ured za kulturu" do minimuma je smanjila svoje aktivnosti te, prema odluci članova, svira samo jednom godišnje i to u posebnim prigodama. Posljednji takav koncert održan je na proslavi Dana rada, prvog svibnja 2010. godine.